

ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

Nr 90 Ka

Mariehamn 1984-01-10

Hänvisning 32 § landstingsordningen

Självstyrelsepolitiska nämnden

Ärende Redogörelse för perioden
1.11.1982-31.10.1983

Enligt 32 § landstingsordningen skall landskapsstyrelsen i början av varje landsting lämna en redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor, som väsentligt kan beröra landskapets författningsenliga rättigheter. Landskapsstyrelsen överlämnar i anledning härav nedanstående redogörelse för perioden 1.11.1982-31.10.1983.

Revisionen av självstyrelselagen

Under redogörelseperiodens början har landstinget behandlat landskapsstyrelsens meddelande nr 1/1981-82 beträffande revision av lagstiftningen rörande Ålands självstyrelse. Meddelandet slutbehandlades av landstinget den 2 februari 1983. (Lagutskottets betänkande nr 70/1981-82 och stora utskottets betänkande 12 och 12a/1981-82). Landskapsstyrelsen beslöt den 1 mars 1983 överlämna förslaget till ny självstyrelselag till justitieministern. Förslaget överstyrdes till den redan då arbetande Ålandskommittén. Förslaget lades till grund för Ålandskommitténs fortsatta arbete. Mandatperioden för kommittén utgår 31.12.1985.

Radio- och TV-frågan

Under redogörelseperioden har landskapsstyrelsen och rundradion förhandlat om ett nytt avtal som skulle omfatta återutsändning av Sveriges ljudradioprogram P 3 i enlighet med direktiven i 1983 års budget. Det nya avtalet slöts den 27 september 1983. Arbetena med installation av den tekniska apparaturen påbörjades under sommaren och provåterutsändningar skedde i månadskiftet oktober-november.

För närvarande pågår förhandlingar med rundradion om utbyggnad av återutsändningen gällande Sveriges P 1 och P 2 samt TV 1. Från rundradions sida hävdas att nya lokaler oundgängligen behövs före en ytterligare utbyggnad är möjlig. I samband med anskaffning av nya lokaler efterlyser rundradion ett regionalt stöd.

Gällande avtal mellan landskapsstyrelsen och rundradion:

Mellan Ålands landskapsstyrelse och Oy. Yleisradio Ab, nedan kallat bolaget, har följande avtal träffats angående radio- och televisionsverksamheten på Åland:

1 §.

Bolaget upprätthåller i landskapet Åland en särskild radio- och televisionssändare, benämnd "Ålandssändaren".

Bolaget förbinder sig att över Ålandssändaren förmedla radioprogram omfattande det svenska riksprogrammet i Finlands rundradio, regionala program innefattande dagliga aktualitetssändningar samt Sveriges Radios ljudradioprogram 3. Vidare förmedlas televisionsprogram omfattande de svenskspråkiga sändningarna i Finlands television över TV 1 eller TV 2 samt Sveriges televisionsprogram TV 2, i det senare fallet i enlighet med landskapsstyrelsens särskilda överenskommelser med Sveriges Radio och i Sverige verksamma intresseorganisationer. Programmen kan antingen sändas direkt eller bandas för sändning på annan tid i enlighet med vad därom särskilt avtalas.

2 §.

Bolaget svarar till fullo, såvitt ej annat överenskommits, för alla kostnader som härleder sig av Ålandssändarens verksamhet, däri inberäknat utgifterna för programverksamheten vid regionalredaktionen på Åland och för programnämnden.

Ålands landskapsstyrelse stöder verksamheten på det sätt som sägs i förordningen den 18 september 1981 om handhavandet i landskapet Åland av vissa uppgifter som rör radioanläggningar (610/81).

3 §.

Bolaget ansvarar inte för fullgod teknisk kvalitet av sådana utsändningar som innefattar återutsändning över Ålandssändaren av radio- och televisionsprogram, som emottagits utan användning av inhemsk länkförbindelse.

Bolaget ansvarar dock för att signalerna från Ålandssändaren inte inom landskapets gränser stör mottagningen av radio- och televisionsprogram som samtidigt utsänds över stationer i Sverige.

4 §.

Utöver vad i 1 § är stadgat om bolagets skyldighet att återutsända program över Ålandssändaren strävar avtalsparterna till att i enlighet med särskild överenskommelse möjliggöra utsändning över Ålandssändaren av Sveriges Radios radioprogram och övriga televisionsprogram samt av regionala åländska televisionsprogram så snart tekniska och ekonomiska förutsättningar här för föreligger. Om denna verksamhet avtalas separat mellan parterna.

5 §.

För övervakning av sändningarna över Ålandssändaren samt för övriga i detta avtal nämnda uppgifter tillsätter bolagets direktion efter överenskommelse med Ålands landskapsstyrelse en programnämnd bestående av ordförande, viceordförande och fyra (4) ledamöter jämte personlig ersättare för envar av ledamöterna. Programnämnden tillsätts för en mandatperiod om två (2) kalenderår och dess sammansättning bör återspegla olika yttringar av åländskt samhälls- och kulturliv.

Programnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden eller viceordföranden men dock minst en gång varje kvartal. Redaktionschefen är sekreterare i programnämnden. Nämnden kan till sina möten inkalla särskilda sakkunniga

Det ankommer på programnämnden att godkänna det programurval som skall utsändas över Ålandssändaren ävensom att utfärda för programvalet i TV påkallade närmare anvisningar. Programnämnden är skyldig att för den svenska programledningen i Helsingfors anmäla om sådana extra program, som skall gå ut över UKW-sändaren i landskapet.

Programnämnden verkar i övrigt i enlighet med föreskrifterna i detta avtal och skall i tillämpliga delar även följa bolagets reglemente för regionala programnämnder. Nämnden skall godkänna regionalredaktionens program-

planer och särskilt vinnlägga sig om ett allsidigt programutbud. Nämnden äger befogenhet att i efterhand utöva kritik över de regionala program som utsänts över Ålandssändaren.

Programnämndens beslut kan inte ensidigt upphävas eller ändras av någondera avtalsparten. Anser avtalspart skäl föreligga för upphävande eller ändring av nämndens beslut kan parterna samstämmt besluta härom på motiverat förslag av den part som är missnöjd med nämndens beslut.

6 §.

Den omedelbara ledningen av all programverksamhet inom landskapet handhas av en redaktionschef som utses av bolaget på framställning av programnämnden. Redaktionschefen står i arbetsavtalsförhållande till bolaget och åtnjuter de ekonomiska och andra rättigheter som bolaget tillförsäkrat honom. Övrig personal vid regionalredaktionen på Åland utses av bolaget efter hörande av programnämnden.

Redaktionschefen och övrig redaktionell personal skall följa av bolaget givna allmänna regler för programproduktionen. Överträdelser häremot påtalas enligt bolagets regler.

Även annan än i 1 mom. avsedd i bolagets tjänst verksam programpersonal, som är tillfälligt stationerad i landskapet, är i sin verksamhet här underställd redaktionschefen på samma sätt som övrig lokal programpersonal. Med tillfälligt stationerad avses icke personal, som utsänts av programenhet för att fullgöra enstaka givna programprojekt för riksprogram.

7 §.

Redaktionschefen skall årligen uppgöra ett budgetförslag för radio- och televisionsverksamheten på Åland. Programnämnden skall ges tillfälle att yttra sig över förslaget.

8 §.

Bolaget har rätt att efter anmälan till redaktionschefen och studioförmannen disponera studiolokalerna i landskapet för inspelning av sådana program, som skall utsändas över sändare utanför landskapets

gränser, dock så att den regionala verksamheten inte lider men härav.

9 §.

Detta avtal, som ersätter avtalet av den 29 juni 1976 mellan samma avtalsparter ävensom protokollet från sammanträdet mellan företrädare för bolaget och landskapsstyrelsen, är uppgjort i tvenne likalydande exemplar, ett för vardera parten och är gällande från och med dagen för undertecknande under en tid av fem (5) år framåt. Även därefter är avtalet i kraft för två (2) år i sänder, såframt det icke av någondera avtalsparten blivit uppsagt senast sex (6) månader före kontraktstidens utgång.

Ifall dock ny lagstiftning eller tekniska skäl det påkallar eller eljest ändrade förhållanden så kräver, kan parterna under avtalsperioden underhandla om nödiga justeringar eller kompletteringar av avtalstexten.

Den för åren 1982-1984 utsedda programnämnden kvarstår i sitt uppdrag.

Helsingfors och Mariehamn den

För Oy Yleisradio Ab.

För Ålands landskapsstyrelse

Bengt Bergman
direktör

Jussi Tunturi
bitr. direktör

Folke Woivalin
lantråd

Göran Lindholm
kanslichef

Nordiska samarbetsavtal

Nordiska rådets 31:a session i Oslo fattade beslut om att de självstyrande områdena skall få en utvidgad rätt att delta i det nordiska samarbetet. Till grund för beslutet låg ett betänkande avgivet av den s.k. Petri-kommittén. För innehållet i betänkandet har i tidigare sammanhang redogjorts. Vid sessionen uttalades krav att så snabbt som möjligt underteckna och ratificera relevanta överenskommelser, nämligen Helsingforsavtalet, kulturavtalet och transportavtalet. Den 13 juni 1983 undertecknades kultur-

avtalet i Göteborg av kulturministrarna och den 15 juni 1983 undertecknades Helsingforsavtalet och transportavtalet i Reykjavik. Eftersom Helsingforsavtalet är "huvudavtalet" har inte de övriga två satellitavtalen ansetts behöva godkännas av ländernas riksdagar. De principer som nu införts i Helsingforsavtalet skall också i tillämpliga delar gälla satellitavtalen.

Landskapsstyrelsen har beretts tillfälle att medverka vid ändringen av avtalstexterna, främst i samband med kultur- och transportavtalet.

Vid redogörelseperiodens utgång hade inte samtliga nordiska länder ännu ratificerat ändringen av Helsingforsavtalet. Avsikten hos samtliga parter är att de självstyrande områdena skall med förstärkt representation delta i Nordiska rådets 32:a session i Stockholm.

Studentexamensprovet i finska

Sedan hösten 1983 kan eleverna i samtliga landskapets högstadier i stället för mellankurs i finska välja såkallad B-kurs, vilken ger möjlighet att i sinom tid välja ett mindre krävande studentexamensprov i ämnet finska. Förhållandevis få har valt möjligheten att byta till en lägre kurs i 8 och 9 årskurs men efter ett möte mellan representanter för undervisningsministeriet, skolstyrelsen och Ålands landskapsstyrelse, varvid diskuterades framför allt frågan om elevers rätt att i ett senare skede än i åk 6 besluta om fördjupad kurs i finska eller B-kurs, kom man överens om att möjlighet att välja ner till B-kurs ges dem som i årskurs 7 eller 8 valt fördjupad kurs läsåret 1983-84 så att de från 1984-85 kan läsa B-kurs. De som i åk 6 läsåret 1983-84 väljer fördjupad kurs har även möjlighet att till åk 8 välja ner och med reducerat antal veckotimmar läsa B-finska i resten av högstadiet.

Försöksläroplan för högstadiets B-kurs i finska godkändes av landskapsstyrelsen den 3.8.1983.

Jordbruksstödet

Utgående från ett förslag av landskapsstyrelsen till s.k. överenskommelseförordning om handhavandet i landskapet Åland av vissa uppgifter som hör till lantbruksförvaltningen, fortsätter beredningen av förslaget i en arbetsgrupp inom jord- och skogsbruksministeriet.

Uppdraget går ut på att klarlägga såväl lagstiftningsbehörigheten som förvaltningsbefogenheterna angående de till lantbruksnäringen anknutna stödformerna i syfte att vinna en klar gränsdragning mellan rikets och landskapets myndigheter samt att förvaltningen inom landskapet handhas av landskapets egna myndigheter.

Fraktstödet till Åland

Riksdagen ställde till landskapsstyrelsens disposition för år 1982 600.000 mk för att i försökssyfte sänka transportkostnaderna för varutransporter mellan landskapet och riket. I statsförslaget för 1983 upptogs för ändamålet likaså 600.000 mk vilket belopp föreslås även för år 1984.

Fraktstödet har fördelats enligt de grunder statsrådet fastställt för fraktstödet samt landskapsstyrelsens beslut i ärendet. För år 1981 fördelades 257.200 mk för år 1982 599.969 mk och för de tre första kvartalen 1983 404.999 mk. Försöksperioden för stödjande av varutransporter har utgått och landskapsstyrelsen har givit ekonomiska sekretariatet i uppdrag att utvärdera erfarenheterna av systemet. Landskapsstyrelsen har under 1983 fört underhandlingar i ärendet med finansministeriet som förvaltningen av stödet överförts till från ingången av år 1983.

Förhandlingarna med ministeriet om en överenskommelseförordning om överförandet av stödets budgetering och förvaltning till landskapet har inte lett till resultat. Finansministeriet har i skrivelse till landskapsstyrelsen 20.10.1983 meddelat att motiverad orsak att ändra den nuvarande förvaltningen och budgeteringen inte föreligger. Landskapsstyrelsen avser att fortsätta underhandlingarna i ärendet.

Slutförvaring av reaktoravfall

Den 12 maj 1983 meddelade Handels- och industriministeriet att det inte föreligger några säkerhetsrisker för Åland i samband med den planerade slutförvaringen av låg- och medelaktivt avfall i anslutning till Forsmarks kärnkraftverk i Östhammar. Sveriges regering avgjorde den 22 juni 1983 slutligt att placeringen av reaktoravfallslagret skulle vara i Östhammars kommun.

Landskapsstyrelsen har i ärendet begärt ytterligare upplysningar av Svensk kärnbränsleförsörjning Ab och Sveriges regering. Landskapsstyrelsens oro har främst gällt hur eventuella läckage från förvaret skulle påverka den marina miljön i Ålands hav och i vilken utsträckning säkerheten vid avfallstransporter är beaktad. Dessutom har landskapsstyrelsen anhållit att bli kallad till koncessionsnämndens för miljöskydd möte i Forsmark den 1.11.1983.

Landskapsstyrelsen erhöll svar från svensk sida som dock hänvisade till regeringsbeslutet och att information i ärendet redan överstyrt till Finland. Handels- och industriministeriet och Industrins Kraft Ab (Finland) har för sin del meddelat att de kommer att hålla landskapsstyrelsen underrättade om den vidare utvecklingen i samband med reaktoravfallet.

Frimärksfrågan

Under redogörelseperioden har landskapsstyrelsens frimärksdelegation arbetat fram ett utgivningsprogram för år 1984. Den ursprungliga tidtabellen med utgivning redan år 1983 kunde inte hållas dels på grund av post- och telestyrelsens interna planering och dels på den omständliga process frimärksframställning utgör.

Utgivningsprogrammet för år 1984 omarbetades och inskränktes efter förhandlingar med post- och telestyrelsen. Under vårens och sommarens lopp har skisser/ ^{till frimärken,} framställda av konstnärer vid Finlands Banks sedeltryckeri överförts till landskapsstyrelsen och frimärksdelegationen för utlåtande. De första motiven har efter landskapsstyrelsens god-

kännande ytterligare bearbetats i post- och telestyrelsens bildmotivkommitté varefter de godkänts av trafikministeriet för utgivning. Landskapsstyrelsen kan konstatera att en direktkontakt mellan frimärksdelegationen och konstnärerna måste eftersträvas för att få de motiv som önskas. Landskapsstyrelsen har för avsikt att föreslå ett förenklat förfarande i en sådan riktning.

Landskapsstyrelsen har också kunnat konstatera att post- och telestyrelsen inte haft tillräckligt med medel att marknadsföra frimärkena på ett ändamålsenligt sätt. Med samma motiv har post- och telestyrelsen inte hittills kunnat överföra alla de funktioner i samband med frimärksutgivningen till Ålands postdistrikt som ursprungligen avsågs.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Kanslichef

Göran Lindholm